

Anonimizuota versija

Vertimas

C-665/23 - 1

Byla C-665/23

Prašymas priimti prejudicinį sprendimą

Gavimo data:

2023 m. lapkričio 9 d.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas

Cour de cassation (Prancūzija)

Nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priėmimo data:

2023 m. lapkričio 8 d.

Kasatorius:

IL

Kita kasacinio proceso šalis:

Veracash SAS

<...>

IL <...> ginčija 2022 m. sausio 3 d. *Cour d'appel de Paris* (Paryžiaus apeliacinis teismas) sprendimą byloje tarp jo ir atsakovės *Veracash*, atsakovės kasaciniame procese.

Grįsdamas kasacinį skundą kasatorius nurodo du pagrindus.

<...>

(procesinės nuostatos)

Faktinės aplinkybės ir procesas

- 1 Iš skundžiamo sprendimo <...> matyti, kad 2017 m. kovo 24 d. bendrovė *Veracash*, kurios apskaitoje IL buvo atidaręs aukso depozito sąskaitą, išsiuntė

pastarojo adresu naują pinigų išėmimo ir mokėjimo kortelę. Teigdamas, kad šios kortelės neprašė ir jos negavo ir kad nuo 2017 m. kovo 30 d. iki gegužės 17 d. kasdien iš jo sąskaitos buvo atliekami pinigų išėmimai, kurių jis nebuvo autorizavęs, IL pareiškė ieškinį bendrovei *Veracash* dėl kompensacijos ir žalos atlyginimo.

- 2 Jo prašymas buvo atmestas pirmojoje ir apeliacinėje instancijose, motyvuojant, be kita ko, tuo, kad jis negalėjo remtis Pinigų ir finansų kodekso L. 133–18 straipsnio nuostatomis, nes „nedelsdamas“ ir „iš karto“ nepranešė bendrovei *Veracash* apie ginčijamas operacijas.

Taikytini teisės aktai

- 3 Taikytini teisės aktai, galioję ginčijamų pinigų išėmimų metu (2017 m. kovo 30 d.–gegužės 17 d.).

2007 m. lapkričio 13 d. Direktyva 2007/64/EB

- 4 2007 m. lapkričio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje 2007/64/EB dėl mokėjimo paslaugų vidaus rinkoje, iš dalies keičiančioje direktyvas 97/7/EB, 2002/65/EB, 2005/60/EB ir 2006/48/EB ir panaikinančioje Direktyvą 97/5/EB yra 56 straipsnis „Mokėjimo paslaugų vartotojo pareigos, susijusios su mokėjimo priemonėmis“, kuriame nustatyta:

„1. Mokėjimo paslaugų vartotojas, turintis teisę naudotis mokėjimo priemone, turi šias pareigas:

- a) naudotis mokėjimo priemone pagal mokėjimo priemonės išdavimą ir naudojimą reglamentuojančias sąlygas; ir
- b) sužinojus apie mokėjimo priemonės praradimą, vagystę arba neteisėtą įgijimą ar nesankcionuotą [neautorizuotą] jos naudojimą, nedelsiant pranešti apie tai mokėjimo paslaugų teikėjui arba pastarojo nurodytam subjektui.

2. Siekiant 1 dalies a punkte nurodytų tikslų, mokėjimo paslaugų vartotojas iš karto, gavęs mokėjimo priemonę, visų pirma imasi visų pagrįstų veiksmų, kad apsaugotų savo personalizuotus saugumo požymius.“

- 5 Pagal šios direktyvos 58 straipsnį „Pranešimas apie nesankcionuotas [neautorizuotas] ar netinkamai įvykdytas mokėjimo operacijas“:

„Mokėjimo paslaugų vartotojui ištaisymą mokėjimo paslaugų teikėjas atlieka tik tuo atveju, jei jis, sužinojęs apie visas nesankcionuotas [neautorizuotas] ar netinkamai įvykdytas mokėjimo operacijas, dėl kurių gali būti pateikiami reikalavimai įskaitant 75 straipsnyje nurodytus reikalavimus, praneša savo mokėjimo paslaugų teikėjui nepagrįstai nedelsdamas ir ne vėliau kaip per 13 mėnesių nuo nurašymo iš sąskaitos datos, išskyrus atvejus, kai taikytina,

kuriais mokėjimo paslaugų teikėjas nepateikė informacijos apie tą mokėjimo operaciją ar nesudarė sąlygų su ja susipažinti pagal III antraštinę dalį.“

6 Direktyvos 60 straipsnyje „Mokėjimo paslaugų teikėjo atsakomybė už nesankcionuotas [neautorizuotas] mokėjimo operacijas“ nustatyta:

„1. Valstybės narės turi užtikrinti, kad, nedarant poveikio 58 straipsniui, nesankcionuotos [neautorizuotos] mokėjimo operacijos atveju mokėtojo mokėjimo paslaugų teikėjas nedelsdamas mokėtojui sugrąžintų nesankcionuotas [neautorizuotas] mokėjimo operacijos sumą ir atitinkamais atvejais atstatytų mokėjimo sąskaitos, iš kurios ta suma nurašyta, likutį, kuris būtų, jeigu nesankcionuota [neautorizuotas] mokėjimo operacija nebūtų buvusi atlikta.

2. Gali būti nustatyta tolesnė [papildoma] finansinė kompensacija laikantis mokėtojo ir jo mokėjimo paslaugų teikėjo sudarytai sutarčiai taikomos teisės nuostatų.“

7 Direktyvos 61 straipsnyje „Mokėtojo atsakomybė už nesankcionuotą [neautorizuotą] mokėjimo priemonės naudojimą“ nustatyta:

„1. Nukrypstant nuo 60 straipsnio, mokėtojui tenka su nesankcionuotomis [neautorizuotomis] mokėjimo operacijomis susiję nuostoliai iki 150 EUR, patirti dėl prarastos ar pavogtos mokėjimo priemonės panaudojimo arba, mokėtojui neapsaugojus personalizuotų saugumo požymių, dėl neteisėto jos įgijimo.

2. Mokėtojui tenka visi su nesankcionuotomis [neautorizuotomis] operacijomis susiję nuostoliai, jei jis juos patyrė veikdamas nesąžiningai arba dėl didelio neatsargumo [aplaidumo] ar tyčia neįvykdęs vieno ar kelių pareigų pagal 56 straipsnį. Tokiais atvejais šio straipsnio 1 dalyje nustatyta maksimali suma netaikoma.

3. Tais atvejais, kai mokėtojas nei veikė nesąžiningai, nei tyčia neįvykdė savo pareigų pagal 56 straipsnį, valstybės narės gali sumažinti šio straipsnio 1 ir 2 dalyse nurodytą atsakomybę atsižvelgdamos visų pirma į mokėjimo priemonės personalizuotų saugumo požymių pobūdį ir aplinkybes, kuriomis ji buvo prarasta, pavogta ar neteisėtai įgyta.

4. Mokėtojui netenka jokios finansinės pasekmės, atsiradusios dėl prarastos, pavogtos ar neteisėtai įgytos mokėjimo priemonės, po to, kai jis pateikė pranešimą pagal 56 straipsnio 1 dalies b punktą, išskyrus atvejus, kai mokėtojas veikė nesąžiningai.

5. Jeigu mokėjimo paslaugų teikėjas nesuteikia tinkamų priemonių, kad būtų galima bet kuriuo metu pranešti apie prarastą, pavogtą arba neteisėtai įgytą mokėjimo priemonę, kaip reikalaujama 57 straipsnio 1 dalies c punkte, mokėtojas neatsako už finansines pasekmes, atsiradusias dėl tos mokėjimo priemonės naudojimo, išskyrus atvejus, kai jis veikė nesąžiningai.“

Nacionalinė teisė

8 Direktyva 2007/64/EB į vidaus teisę perkelta 2009 m. liepos 15 d. Įsakymu Nr. 2009–866 dėl mokėjimo paslaugų teikimo sąlygų ir mokėjimo įstaigų steigimo, kuriuo, be kita ko, buvo sukurti Pinigų ir finansų kodekso L. 133–17, L. 133–18, L. 133–19 ir L. 133–24 straipsniai, kuriais perimtos direktyvos 56, 58, 60 ir 61 straipsnių nuostatos.

9 Pagal šiuo įsakymu grindžiamos *Code monétaire et financier* (Pinigų ir finansų kodeksas) redakcijos L. 133–17 straipsnio 1 dalį „sužinojęs apie savo mokėjimo priemonės arba su ja susijusių duomenų praradimą, vagystę, neteisėtą įgijimą arba neautorizuotą panaudojimą, mokėjimo paslaugų vartotojas nedelsdamas praneša apie tai savo paslaugų teikėjui arba pastarojo nurodytam subjektui priemonės blokavimo tikslais“.

10 Pagal to paties kodekso L. 133-18 straipsnį:

„Jeigu vartotojas praneša apie neautorizuotą mokėjimo operaciją L. 133-24 straipsnyje nustatytais sąlygomis, mokėtojo mokėjimo paslaugų teikėjas nedelsdamas grąžina mokėtojui neautorizuotos mokėjimo operacijos sumą ir atitinkamais atvejais atkuria mokėjimo sąskaitos, iš kurios ta suma buvo nurašyta, likutį, kuris būtų buvęs, jeigu neautorizuota mokėjimo operacija nebūtų buvusi atlikta.

Mokėtojas ir jo mokėjimo paslaugų teikėjas gali sudaryti sutartį dėl papildomo žalos atlyginimo.“

11 To paties kodekso L. 133-19 straipsnyje nustatyta:

„I. – Praradus arba pavogus mokėjimo priemonę atliktos neautorizuotos mokėjimo operacijos atveju prieš pateikdamas L. 133–17 straipsnyje numatytą informaciją mokėtojas prisiima su šios priemonės naudojimu susijusius nuostolius, bet jų suma negali viršyti 150 EUR.

Vis dėlto mokėtojas neatsako už neautorizuotą mokėjimo operaciją, atliktą nenaudojant personalizuotos saugumo priemonės.

II. – Mokėtojas neatsako už neautorizuotą mokėjimo operaciją, jei ji buvo atlikta mokėtojui nežinant neteisėtai įgijus mokėjimo priemonę arba su ja susijusius duomenis.

Jis taip pat neatsako už mokėjimo priemonės padirbimą, jei neautorizuotos mokėjimo operacijos atlikimo metu mokėtojas turėjo savo priemonę.

III. – Mokėtojas neatsako už jokiais finansines pasekmes, išskyrus atvejus, kai jis veikė nesąžiningai, jei mokėjimo paslaugų teikėjas nesuteikia tinkamų priemonių, kad būtų galima pateikti informaciją mokėjimo priemonės blokavimo tikslais, kaip numatyta L. 133-17 straipsnyje.

IV. Mokėtojui tenka visi su neautorizuotomis mokėjimo operacijomis susiję nuostoliai, jei jis juos patyrė veikdamas nesąžiningai arba dėl didelio aplaidumo ar tyčia neįvykdęs L. 133-16 ir L. 133-17 straipsniuose nurodytų pareigų.“

12 Galiausiai minėto kodekso L. 133-24 straipsnyje nustatyta:

„Mokėjimo paslaugų naudotojas nedelsdamas praneša savo mokėjimo paslaugų teikėjui apie be leidimo ar netinkamai įvykdytą mokėjimo operaciją ne vėliau kaip per tryliką mėnesių nuo pinigų nurašymo iš sąskaitos dienos, priešingu atveju gresiant teisės praradimui, išskyrus atvejus, kai mokėjimo paslaugų teikėjas jam nepateikė informacijos apie tą mokėjimo operaciją ar nesudarė sąlygų su ja susipažinti pagal III knygos 1 antraštinės dalies IV skyrių.

Išskyrus atvejus, kai vartotojas yra fizinis asmuo, veikiantis ne verslo tikslais, šalys gali nuspręsti nukrypti nuo šio straipsnio nuostatų.“

Kasacinio skundo pagrindų vertinimas

Dėl antrojo pagrindo pirmos dalies

Pagrindo išdėstymas

13 IL kritikuoja teismo sprendimą neįpareigoti *Veracash* grąžinti jam 794,513 gramų aukso arba, to nepadarius, sumokėti jam jo vertę atitinkančią sumą eurais ir atmesti visus kitus reikalavimus, nors „mokėjimo paslaugų vartotojas nedelsdamas praneša savo mokėjimo paslaugų teikėjui apie nesankcionuotą [neautorizuotą] ar netinkamai įvykdytą mokėjimo operaciją ne vėliau kaip per tryliką mėnesių nuo pinigų nurašymo iš sąskaitos dienos, priešingu atveju gresiant teisės praradimui, išskyrus atvejus, kai mokėjimo paslaugų teikėjas jam nepateikė informacijos apie tą mokėjimo operaciją ar nesudarė sąlygų su ja susipažinti <...>; nagrinėjamu atveju apeliacinis teismas nusprendė, kad IL negalėjo remtis Pinigų ir finansų kodekso L. 133–18 straipsnio nuostatomis, nes mokėjimo paslaugų vartotojas turi „nedelsdamas“ ir „iš karto“ pranešti paslaugų teikėjui apie neautorizuotą mokėjimo operaciją ir kad IL neįrodė, jog įvykdė šią pareigą, nes 2017 m. gegužės 23 d. pateikė bendrovei *Veracash* užginčijimo formą praėjus beveik dviem mėnesiams po pirmojo ginčijamo pinigų išėmimo, kai banko kortelės vartotojas turi pateikti tokį pranešimą per tryliką mėnesių nuo pinigų nurašymo nuo sąskaitos datos; kad priimdamas tokį sprendimą apeliacinis teismas pažeidė Pinigų ir finansų kodekso redakcijos, galiojusios iki 2017 m. rugpjūčio 9 d. Įsakymo Nr. 2017-1252, L. 133-24 straipsnį.“

Cour de cassation atsakymas

Pagrindo priimtinumas

14 <...>.

15 <...>.

16 Šis kasacinio skundo pagrindas yra <...> priimtinas.

Pagrindo pagrindumas

17 Ginčo sprendimas priklauso nuo to, ar mokėjimo paslaugų teikėjas gali atsisakyti grąžinti neautorizuotos operacijos sumą, jeigu mokėtojas, pranešęs apie šią operaciją per trylika mėnesių nuo nurašymo iš sąskaitos dienos, pavėlavo tai padaryti, nors šis vėlavimas nebuvo tyčinis ar įvykęs dėl jo didelio aplaidumo.

18 Kasatorius IL visų pirma teigia, kad mokėjimo paslaugos vartotojas pranešimą turi pateikti per trylika mėnesių nuo pinigų nurašymo dienos.

19 Kita kasacinio proceso šalis – bendrovė *Veracash* – atsako, kad Pinigų ir finansų kodekso L. 133-24 straipsnyje įpareigodamas naudotoją nedelsiant pranešti apie neautorizuotą operaciją ir nustatydamas trylikos mėnesių terminą, teisės aktų leidėjas ketino nustatyti dvigubą terminą ir kad trylikos mėnesių terminas yra galutinis. Ji priduria, kad, atsižvelgiant į šios nuostatos tikslus, iš jos struktūros matyti, jog reikalaujama, kad paslaugos naudotojas, sužinojęs apie pažeidimą, nedelsdamas reaguotų pranešdamas apie jį savo paslaugų teikėjui.

20 Ginčui taikytinos Pinigų ir finansų kodekso nuostatos turi būti aiškinamos pagal Direktyvos 2007/64/EB, kuri jomis perkelta į nacionalinę teisę, straipsnius.

21 *Cour de cassation* (Kasacinis teismas) konstatuoja, kad pažodžiui aiškinant Direktyvos 2007/64/EB 58 straipsnį galima, kaip nusprendė apeliacinis teismas, daryti išvadą, jog mokėjimo paslaugų teikėjas turi teisę atsisakyti grąžinti neautorizuotos mokėjimo operacijos sumą vien dėl to, kad mokėjimo paslaugos vartotojas apie ją jam pranešė pavėluotai, net jei tai buvo padaryta per trylikos mėnesių terminą. Jis pažymi, kad tokį aiškinimą patvirtina šios direktyvos 31 konstatuojamoji dalis [58 straipsnio pirma pastraipa], kurioje nurodyta, kad, pirma, „mokėjimo paslaugų vartotojui ištaisymą mokėjimo paslaugų teikėjas atlieka tik tuo atveju, jei jis, sužinojęs apie visas nesankcionuotas [neautorizuotas] ar netinkamai įvykdytas mokėjimo operacijas, dėl kurių gali būti pateikiami reikalavimai“, ir, antra, [šios direktyvos 31 konstatuojamoji dalis, pagal kurią] „[s]iekiant sumažinti riziką, susijusią su nesankcionuotomis [neautorizuotomis] arba netinkamai atliktomis mokėjimo operacijomis, ir jų pasekmes, mokėjimo paslaugų vartotojas turėtų kuo greičiau informuoti mokėjimo paslaugų teikėją apie visus ginčus, susijusius su tariamai nesankcionuotomis [neautorizuotomis] arba netinkamai atliktomis mokėjimo operacijomis <...>. Jeigu mokėjimo paslaugų vartotojas laikosi šio pranešimo termino, jis turėtų turėti galimybę pateikti šiuos reikalavimus per nacionalinėje teisėje nustatytą senaties terminą.“

22 Vis dėlto toks aiškinimas atrodo sunkiai suderinamas su Direktyvos 2007/64/EB 61 straipsnio 2 dalimi, kurioje numatyta, kad mokėtojui tenka visi su neautorizuotomis operacijomis susiję nuostoliai, kitaip tariant, teisė į pinigų grąžinimą iš jo atimama, tik tuo atveju, jei, be kita ko, jis tyčia ar dėl didelio

aplaidumo neįvykdė vienos ar kelių pareigų pagal tos pačios direktyvos 56 straipsnį, tarp kurių minima pareiga nedelsiant informuoti savo mokėjimo paslaugų teikėją apie savo mokėjimo priemonės praradimą, vagystę, neteisėtą įgijimą ar bet koki neautorizuotą jos naudojimą. Nors, bet kuriuo atveju, mokėtojo mokėjimo paslaugų teikėjas neprivalo grąžinti mokėtojui neautorizuotos mokėjimo operacijos, apie kurią pastarasis jam pranešė pavėluotai, sumos, iš tikrųjų tai, ar jis vėlavo tyčia, ar dėl didelio aplaidumo, neturi reikšmės.

- 23 Aiškindamas Direktyvos 2007/64/EB 58 straipsnį 2021 m. rugsėjo 2 d. Sprendime *CRCAM* (C-337/20, 36 punktas), Europos Sąjungos Teisingumo Teismas nusprendė, kad „vartotojas, per tryliką mėnesių nuo sumos nurašymo nepranešęs savo mokėjimo paslaugų teikėjui apie nesankcionuotą [neautorizuotą] operaciją, negali kelti šio paslaugų teikėjo atsakomybės klausimo, taip pat ir remdamasis bendrąja teise, taigi negali gauti žalos atlyginimo už šią nesankcionuotą [neautorizuotą] operaciją“, bet nepriėmė sprendimo dėl mokėtojo pareigos nedelsiant informuoti savo mokėjimo paslaugų teikėją apie tai, kad jis nustatė neautorizuotą mokėjimo operaciją, nevykdymo pasekmių.
- 24 Nors *Cour de cassation* (Kasacinis teismas) mano, kad reikia skatinti mokėtoją rūpestingai informuoti savo mokėjimo paslaugų teikėją, jis, atsižvelgdamas į Direktyvos 2007/64/EB 61 straipsnio 2 dalį, mano, kad Sąjungos teisės aktų leidėjas nenorėjo nubausti už bet koki vėlavimą visiškai atimdamas teisę į grąžinimą, kad ir kokios būtų aplinkybės. Jis linkęs šią direktyvą aiškinti taip, kad, išskyrus atvejus, kai mokėtojas sukčiavo arba pranešimą pateikė pasibaigus trylikos mėnesių terminui, tai, kad mokėtojas vėluoja pranešti savo mokėjimo paslaugų teikėjui apie savo mokėjimo priemonės praradimą, vagystę, neteisėtą įgijimą ar bet koki neautorizuotą naudojimą, neturi įtakos jo teisei į nuostolių, patirtų dėl neautorizuotų operacijų, apie kurias nedelsiant pranešus nebūtų galima sutrukdyti jas atlikti, kompensavimą, ir kad teisė į grąžinimą iš mokėtojo turi būti atimama tik tuo atveju, kai dėl neautorizuotų operacijų, apie kurias nedelsiant pranešus būtų galima jų išvengti, patiriama nuostolių ir kai pranešti pavėluota tyčia arba dėl didelio aplaidumo.
- 25 Vis dėlto, kadangi nėra visiškai aišku, kaip teisingai aiškinti Direktyvos 2007/64/EB 56, 58, 60 ir 61 straipsnius, reikia sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šio sprendimo rezoliucinėje dalyje išdėstytus prejudicinius klausimus.

REMDAMASIS ŠIAIS MOTYVAIS, *Cour de cassation*,

atsižvelgdamas į Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 267 straipsnį,

PATEIKIA Europos Sąjungos Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

„1. Ar 2007 m. lapkričio 13 d. Direktyvos 2007/64/EB dėl mokėjimo paslaugų vidaus rinkoje, iš dalies keičiančios Direktyvas 97/7/EB, 2002/65/EB, 2005/60/EB ir 2006/48/EB bei panaikinančios Direktyvą 97/5/EB, 56, 58, 60 ir 61 straipsniai, turi būti aiškinami taip, kad mokėtojas netenka teisės į neautorizuotos mokėjimo

operacijos sumos grąžinimą, jeigu jis pavėlavo pranešti savo mokėjimo paslaugų teikėjui apie neautorizuotą operaciją, nors tai padarė per trylika mėnesių nuo pinigų nurašymo iš sąskaitos datos?

2. Jei atsakymas į pirmąjį klausimą būtų teigiamas, ar mokėtojo teisės į kompensaciją atėmimas priklauso nuo to, kad pranešti pavėluota tyčia arba dėl mokėtojo didelio aplaidumo?

3. Jei atsakymas į antrąjį klausimą būtų teigiamas, ar mokėtojas netenka teisės į tai, kad jam būtų kompensuotos visų neautorizuotų mokėjimo operacijų, ar tik tų, kurių būtų galima išvengti, jei apie jas nebūtų pavėluota pranešti, sumos?

<...>

DARBINIS VERTINIMAS